

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ: МАРКЕТИНГ ВИКОРИСТАННЯ НАЯВНИХ РЕЗЕРВІВ ТА ПОТЕНЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

DOI: <https://doi.org/10.32620/cher.2025.1.09>

Постановка проблеми. Одним із ключових напрямів забезпечення фінансової безпеки є ефективне управління національними природними ресурсами, зокрема мінерально-сировинним комплексом та рідкоземельними металами. Дослідження питань маркетингового управління фінансовою безпекою через призму використання природних ресурсів та співпраці з іноземними корпораціями дозволить визначити оптимальні підходи до залучення інвестицій, забезпечення сталого економічного розвитку та підвищення рівня фінансової незалежності держави. *Метою дослідження* є всебічний аналіз популярних торгових стратегій, таких як довгострокові інвестиції, середньострокова торгівля і денна торгівля, з метою визначення їх ефективності для інвесторів з різним рівнем ризику. Висувається гіпотеза про те, що успіх на фондовому ринку залежить не тільки від вибору стратегії, але і від індивідуальних характеристик інвестора, таких як терпіння, ризик-апетит і наявність необхідних знань. *Об'єктом дослідження* є система управління фінансовою безпекою в умовах використання мінерально-сировинного комплексу та рідкоземельних металів України. *Методологічною основою* дослідження слугували наукові публікації, монографії, статті в спеціалізованих виданнях, а також дані з реальних ринків. Було використано методи технічного та фундаментального аналізу, а також порівняльний аналіз різних торгових стратегій. *Основна гіпотеза* дослідження полягає в тому, ефективне маркетингове управління використанням мінерально-сировинного комплексу, засноване на поєднанні державного контролю, стратегічного планування та інноваційних механізмів співпраці з іноземними інвесторами, сприятиме посиленню фінансової безпеки України, зниженню ризиків залежності від глобальних ринків та забезпеченню стабільного економічного розвитку. *Виклад основного матеріалу.* У дослідженні проведено аналіз маркетингових підходів до управління мінерально-сировинним потенціалом країни. Підкреслено, що використання маркетингових стратегій у мінерально-сировинному комплексі дозволяє не лише збільшити надходження до державного бюджету, а й створити конкурентні переваги для національної економіки. Проаналізовано стратегічне позиціонування України як центру постачання критичних мінералів. Запропоновано проведення брендингу національних ресурсів шляхом створення сертифікаційних стандартів якості та екологічної безпеки, а також активізація інвестиційного маркетингу для залучення міжнародних партнерів у розробку та переробку ресурсів. *Оригінальність та практична значимість дослідження* полягає у комплексному підході до розгляду питань фінансової безпеки через призму маркетингових механізмів управління мінерально-сировинним потенціалом країни. Дослідження поєднує аналіз економічної політики, стратегічного маркетингу та управління природними ресурсами, що дає змогу запропонувати нові рішення для ефективного використання національних активів. Унікальність роботи також полягає у врахуванні міжнародного досвіду та адаптації найкращих практик розвинених країн до умов української економіки. *Висновки та перспективи подальших досліджень.* Аналіз показав, що впровадження маркетингових стратегій у систему управління природними ресурсами сприятиме оптимізації фінансових потоків та підвищенню інвестиційної привабливості галузі. Мінерально-сировинний комплекс України має значний потенціал для забезпечення фінансової стабільності та економічного зростання, однак його

¹ Ліхоносова Ганна Сергіївна, д-р екон. наук, професор, професор кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування, Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків, Україна.

Likhonosova Ganna, Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of Management and Business Administration Department, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute», Kharkiv, Ukraine.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6552-8920>

e-mail: a.likhonosova@gmail.com

ефективне використання потребує стратегічного управління та стимулювати розвитку внутрішньої переробної промисловості.

Ключові слова:

фінансова безпека, мінерально-сировинний комплекс, маркетинг ресурсів, потенційні можливості.

FINANCIAL SECURITY MANAGEMENT: MARKETING THE USE OF EXISTING RESERVES AND POTENTIAL OPPORTUNITIES

Problem statement. One of the key areas of ensuring financial security is the effective management of national natural resources, in particular the mineral and raw material complex and rare earth metals. Research into the issues of marketing management of financial security through the prism of the use of natural resources and cooperation with foreign corporations will allow determining the optimal approaches to attracting investment, ensuring sustainable economic development and increasing the level of financial independence of the state. *The purpose of the study* is a comprehensive analysis of popular trading strategies, such as long-term investments, medium-term trading and day trading, in order to determine their effectiveness for investors with different levels of risk. The hypothesis is put forward that success in the stock market depends not only on the choice of strategy, but also on the individual characteristics of the investor, such as patience, risk appetite and the availability of the necessary knowledge. *The object of the study* is the financial security management system in the conditions of using the mineral and raw material complex and rare earth metals of Ukraine. *The methodological basis of the study* was scientific publications, monographs, articles in specialized publications, as well as data from real markets. Methods of technical and fundamental analysis were used, as well as a comparative analysis of various trading strategies. *The main hypothesis of the study* is that effective marketing management of the mineral and raw materials complex, based on a combination of state control, strategic planning and innovative mechanisms of cooperation with foreign investors, will contribute to strengthening the financial security of Ukraine, reducing the risks of dependence on global markets and ensuring stable economic development. *Presentation of the main material.* The study analyzed marketing approaches to managing the country's mineral and raw materials potential. It is emphasized that the use of marketing strategies in the mineral and raw materials complex allows not only to increase revenues to the state budget, but also to create competitive advantages for the national economy. The strategic positioning of Ukraine as a supply center for critical minerals is analyzed. It is proposed to carry out branding of national resources by creating certification standards of quality and environmental safety, as well as to activate investment marketing to attract international partners in the development and processing of resources. *The originality and practical significance of the study* lies in a comprehensive approach to considering issues of financial security through the prism of marketing mechanisms for managing the country's mineral and raw material potential. The study combines the analysis of economic policy, strategic marketing and natural resource management, which makes it possible to propose new solutions for the effective use of national assets. The uniqueness of the work also lies in taking into account international experience and adapting the best practices of developed countries to the conditions of the Ukrainian economy. *Conclusions and prospects for further research.* The analysis showed that the implementation of marketing strategies in the natural resource management system will contribute to the optimization of financial flows and increase the investment attractiveness of the industry. The mineral and raw materials complex of Ukraine has significant potential for ensuring financial stability and economic growth, however, its effective use requires strategic management and stimulating the development of the domestic processing industry.

Keywords:

financial security, mineral and raw materials complex, resource marketing, potential opportunities.

Постановка проблеми. Актуальність наукового дослідження у рамках системи управління фінансовою безпекою держави обумовлено тим, що фінансова безпека є структурним елементом національної економічної безпеки держави. Фінансова безпека держави – це захищеність національної фінансової системи країни від внутрішніх та зовнішніх несприятливих факторів, які порушують звичайні принципи функціонування її основних елементів, як банківська система, ринок цін-

них паперів, страховий ринок та бюджетна система держави.

При цьому варто зауважити, що за фінансову безпеку відповідає широкий спектр показників ринкової кон'юнктури, до якої застосовуються інструменти маркетингової діяльності.

В умовах глобальної економічної нестабільності, швидких технологічних змін та зростання конкурентної боротьби на світових ринках ефективно управління фінансовою

безпекою стає стратегічним пріоритетом для державних органів, бізнесу та суспільства загалом. Успішне функціонування будь-якої соціально-економічної системи значною мірою залежить від її фінансової здатності використовувати внутрішні резерви, потенційні можливості для досягнення сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та добробуту громадян.

Одним із ключових інструментів у цьому процесі є маркетинг, який забезпечує ефективне використання ресурсів через аналіз потреб ринку, адаптацію пропозицій та створення стратегій, спрямованих на максимізацію соціально-економічних результатів. Концепція маркетингу резервів та потенціалів передбачає виявлення, оцінку та активізацію наявних ресурсів регіонів, підприємств, трудового потенціалу та інноваційних можливостей для забезпечення динамічного розвитку.

Однією з ключових загроз фінансовій безпеці України є недостатньо ефективно управління природними ресурсами, зокрема мінерально-сировинним комплексом та рідкоземельними металами. Значні запаси критичних мінералів можуть стати основою для фінансової стабільності країни, якщо будуть раціонально використовуватися. Однак відсутність комплексної маркетингової стратегії та чітких регуляторних механізмів призводить до втрати контролю над стратегічними ресурсами, зниження економічної безпеки та посилення залежності від зовнішніх економічних чинників.

Залучення іноземних корпорацій до розробки українських надр може мати як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, це сприяє притоку інвестицій, технологічному оновленню та розвитку високотехнологічних секторів економіки. З іншого боку, непрозорість угод, недостатній державний контроль та неефективна система рентних платежів можуть призвести до виведення прибутків за кордон, втрати частини національного суверенітету над стратегічними ресурсами та поглиблення соціально-економічних диспропорцій.

Важливим аспектом є необхідність розробки та впровадження маркетингових механізмів управління мінерально-сировинними ресурсами, які забезпечать баланс між залученням іноземних інвесторів та захистом національних інтересів. Це передбачає впровадження прозорих процедур ліцензування, створення механізмів контролю за розпо-

лом доходів від видобутку корисних копалин, а також стимулювання розвитку вітчизняної переробної промисловості.

Фінансова безпека є невід'ємним елементом стабільності економічної системи держави. Вона визначає здатність економічних суб'єктів ефективно протидіяти внутрішнім та зовнішнім загрозам, забезпечуючи стаке зростання та розвиток. Одним із ключових підходів до управління фінансовою безпекою є використання маркетингових стратегій, які дозволяють оптимізувати фінансові потоки, залучати інвестиції та підвищувати ефективність використання наявних ресурсів.

Таким чином, дослідження питань маркетингового управління фінансовою безпекою через призму використання природних ресурсів та співпраці з іноземними корпораціями є вкрай актуальним. Це дозволить визначити оптимальні підходи до залучення інвестицій, забезпечення сталого економічного розвитку та підвищення рівня фінансової незалежності держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стратегічних пріоритетів комплексного безпечного розвитку країни розглядаються в теоретико-методологічній, інституційній та економіко-управлінській площині державної фінансової безпеки [1].

Автор статті [2] аналізують фінансові аспекти розвитку відновлюваної енергетики в Україні, зокрема вплив військових дій на цей сектор.

Основні напрямки розвитку фінансового сектору України в умовах макрофінансової нестабільності та викликів, пов'язаних з енергетичною залежністю, розглянуто в Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року [3]. В аналітичному звіті наголошується на важливості інтеграції відновлюваних джерел енергії для забезпечення стабільного фінансового середовища в країні.

У дослідженні Національного інституту стратегічних досліджень [4] подано огляд інструментів підтримки фінансової стабільності в умовах воєнного стану в Україні. Автори досліджують заходи, вжиті регулятором для зміцнення фінансової стабільності банківської системи України під час воєнного стану, зокрема управління державним боргом та макрофінансовою стабільністю.

Українські автори підтверджують, що перед Україною стоять складні виклики у сфері фінансового боргу та енергетичної безпеки. Реальність фінансової заборгованості

країни характеризується значною зовнішньою заборгованістю та нестабільністю валютного ринку [5].

Мінерально-сировинний комплекс України забезпечує значну частину її валового національного продукту. У надрах країни виявлено близько 20 тисяч родовищ корисних копалин, з яких понад 7,5 тисяч мають промислове значення [6]. Проте в останні десятиліття спостерігається деградація національного природно-ресурсного потенціалу через недостатнє державне регулювання та контроль. Це призвело до зростання незаконного видобутку корисних копалин, що негативно впливає на фінансову безпеку країни.

Ці аспекти підкреслюють важливість інтеграції маркетингових стратегій у сферу управління фінансовою безпекою, особливо щодо ефективного використання мінерально-сировинного комплексу та рідкоземельних металів.

Проаналізовані джерела можуть стати основою для глибшого розуміння проблеми та розробки нових підходів до управління фінансовою безпекою за умов використання маркетингових інструментів залучення резервів та потенціалів розвитку.

Метою даного дослідження є дослідження та обґрунтування ефективних підходів до управління фінансовою безпекою через призму маркетингового використання наявних резервів та потенційних можливостей, зокрема мінерально-сировинного комплексу та рідкоземельних металів України. У рамках дослідження передбачається: визначити вплив мінерально-сировинного комплексу на економічну та фінансову безпеку держави; дослідити потенціал залучення іноземних інвесторів до розробки стратегічних ресурсів із

забезпеченням державного контролю та вигідного розподілу ренти; виявити ключові ризики та загрози, пов'язані з неефективним використанням природних ресурсів, зокрема залежність від зовнішніх ринків, втрату доходів та екологічні наслідки; запропонувати маркетингові стратегії для оптимального використання наявних природних резервів, які сприятимуть формуванню стабільної фінансової політики; визначити міжнародний досвід регулювання ринку критичних мінералів та адаптувати його до умов української економіки; розробити практичні рекомендації щодо державного регулювання та політики фінансової безпеки, що включає збалансоване залучення іноземних корпорацій без втрати контролю над стратегічними ресурсами.

Досягнення поставленої мети сприятиме підвищенню рівня фінансової безпеки держави, забезпеченню її стійкого розвитку та зменшенню економічних ризиків у сфері використання природних ресурсів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансова безпека держави є ключовим елементом економічної стабільності та незалежності. У сучасних умовах ресурсозабезпечення набуває стратегічного значення, оскільки ефективне використання природних багатств дозволяє збільшувати фінансові резерви, сприяти інноваційному розвитку та підвищувати рівень конкурентоспроможності країни.

Аналізуючи сучасні проблеми фінансової безпеки України, варто зазначити, що одну з найважливіших ролей у її забезпеченні відіграє бюджетне регулювання. Нестабільна ситуація в економічній та фінансовій діяльності держави відбивається на прогресуючому дефіциті бюджету (Таблиця 1).

Таблиця 1 – Динаміка сукупного державного боргу і ВВП України з 2009 по 2024 рр. (млн. грн.)

Державний борг (усього)				Валовий внутрішній продукт (ВВП)				Державний борг відносно ВВП
1	2	3	4	5	6	7	8	9
на 31.12.2009	316 885			за 2009	913 345			34.7%
на 31.12.2010	432 235	115351	36.4%	за 2010	1 082 569	169224	18.5%	39.9%
на 31.12.2011	473 122	40886	9.5%	за 2011	1 316 600	234031	21.6%	35.9%
на 31.12.2012	515 511	42389	9.0%	за 2012	1 408 889	92289	7.0%	36.6%
на 31.12.2013	584 114	68604	13.3%	за 2013	1 454 931	46042	3.3%	40.1%
на 31.12.2014	1 100 564	516450	88.4%	за 2014	1 566 728	111797	7.7%	70.2%
на 31.12.2015	1 572 180	471616	42.9%	за 2015	1 979 458	412730	26.3%	79.4%
на 31.12.2016	1 929 759	357579	22.7%	за 2016	2 383 182	403724	20.4%	81.0%
на 31.12.2017	2 141 674	211916	11.0%	за 2017	2 982 920	599738	25.2%	71.8%
на 31.12.2018	2 168 627	26953	1.3%	за 2018	3 558 706	575786	19.3%	60.9%

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
на 31.12.2019	1 998 275	-170352	-7.9%	за 2019	3 974 564	415858	11.7%	50.3%
на 31.12.2020	2 551 936	553660	27.7%	за 2020	4 194 102	219538	5.5%	60.8%
на 31.12.2021	2 671 828	119892	4.7%	за 2021	5 459 574	1265472	30.2%	48.9%
на 31.12.2022	4 071 683	1399856	52.4%	за 2022	5 191 028	-268546	-4.9%	78.4%
на 31.12.2023	5 519 484	1447801	35.6%	за 2023	6 537 825	1346797	25.9%	84.4%
на 31.12.2024	6 980 934	1461450	26.5%	за 2024				

Джерело: узагальнено навтором на підставі [7]

Показник державного боргу на кінець 2024 р. був би ще гіршим, якби США у 2022-2023 роках не наповнили бюджет України \$22,85 млрд у вигляді грантів, а не позик. У 2022 році уряд України домовився з кредиторами про перенесення виплати основної суми та відсотків за єврооблігаціями на 2022-2023 роки. Однак у 2024 році ситуація була іншою.

Цього року Україна не мала західної грантової підтримки, а частково сплачувала відсотки за єврооблігаціями за три роки (2022-2024).

Така ситуація призвела до безпрецедентного зростання витрат на обслуговування державного боргу до 6,3% ВВП, або майже 12 мільярдів доларів США у 2024 році [12] (рисунок 1).

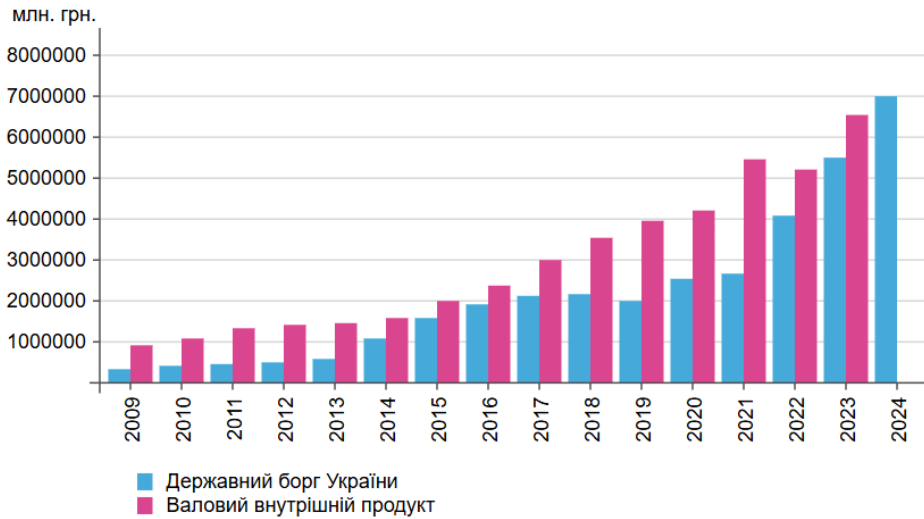

Рисунок 1 – Співвідношення державного боргу України з ВВП

Джерело: узагальнено навтором на підставі [7]

Україна має значні поклади рідкоземельних металів і корисних копалин, що можуть бути важливим джерелом фінансової безпеки за умови ефективного маркетингового управління їх використанням.

Використання маркетингових інструментів у сфері управління мінерально-сировинними ресурсами може в себе включати: 1) Стратегію брендингу природних ресурсів – позиціонування українських рідкоземельних металів як високоякісного сировинного продукту; 2) Розширення міжнародного партнерства – налагодження довгострокових контрактів із провідними світовими технологічними компаніями; 3) Державне стимулювання експорту – розробка податкових та регуляторних механізмів, які сприятимуть залученню інвестицій у видобувну промисловість.

Використання ресурсів мінерально-сировинного комплексу може суттєво вплинути на макроекономічні показники та соціально-економічні ефекти розвитку країни, зокрема створення нових робочих місць у гірничодобувній та переробній промисловості, розвиток регіональної інфраструктури, підвищення рівня життя населення через зростання середніх заробітних плат та соціальних стандартів.

Мінерально-сировинний комплекс України включає великі родовища заліза, титану, літію, марганцю та інших стратегічних мінералів. Однак не всі ці ресурси ефективно використовуються через нестачу інвестицій, застарілі технології видобутку та обмежений доступ до міжнародних ринків.

Основними можливостями розвитку мінерально-сировинного комплексу є:

- Розширення внутрішнього ринку обробки рідкоземельних металів, що дозволить створювати продукцію з високою доданою вартістю;

- Залучення іноземних інвесторів через прозорі механізми ліцензування та державно-приватного партнерства;

- Впровадження інноваційних технологій для підвищення ефективності видобутку та зменшення екологічного впливу;

- Створення маркетингової стратегії позиціонування України як надійного постачальника стратегічних мінералів на світовому ринку.

Використання маркетингових стратегій у мінерально-сировинному комплексі дозволяє не лише збільшити надходження до державного бюджету, а й створити конкурентні переваги для національної економіки. Маркетингові підходи, які можуть бути використані для управління фінансовою безпекою є: стратегічне позиціонування України як центру постачання критичних мінералів; брендинг національних ресурсів шляхом створення сертифікаційних стандартів якості та екологічної безпеки; інвестиційний маркетинг для залучення міжнародних партнерів у розробку та переробку ресурсів; формування позитивного іміджу України на світовому ринку мінеральних ресурсів через прозорі механізми співпраці з іноземними корпораціями.

Аналіз впливу міжнародного досвіду на формування політики фінансової безпеки становить провідну роль в убезпеченні фінансових активів. Досвід таких країн, як Китай, Австралія та Канада, демонструє ефективність комплексного підходу до розвитку мінерально-сировинного комплексу. Зокрема, Китай застосовує жорстку державну політику регулювання експорту рідкоземельних металів, що дозволяє контролювати їх стратегічне використання; Австралія активно залучає інвестиції у розробку та переробку мінералів через державно-приватні партнерства; Канада розвиває внутрішній ринок високотехнологічної продукції на основі власних природних ресурсів, що мінімізує експорт сировини без переробки. Адаптація цих підходів може суттєво підвищити фінансову безпеку України.

Попри значний потенціал, існують ризики, пов'язані з використанням мінерально-сировинного комплексу:

Для порівняння того, як стратегічно вдало можна залучати зовнішніх інвесторів та виводити на ринок власні ресурси та при-

родні копалини проаналізуємо відповідний досвід Казахстану.

Одна з провідних біотехнологічних компаній Китаю, яка спеціалізується на виробництві глютамату натрію й ксантанової камеді – китайська Fufeng Group, розпочинає реалізацію проекту будівництва в Казахстані вертикально інтегрованого промислового парку глибокої переробки кукурудзи. За умовами контракту китайські партнери мають забезпечити казахстанських фермерів насінням та провести навчання [3].

Вертикальна інтеграція – це нарощування рівня додаткової вартості по всьому технологічному ланцюжку від сировини до складної готової продукції. У рамках проекту збудують виробництво з випуску крохмального цукру та бродіння амінокислот. Заплановано також, що агропарк матиме власну електростанцію та станцію із водозбагачення. Портфель інвестицій - \$350 млн. Таким шляхом Казахстан із експортера аграрної сировини стає виробником складної біотехнологічної продукції з високим рівнем додаткової вартості. Тобто країна створює власний біотехнологічний кластер розвитку. Відповідно, функціонування такого кластеру запустить ланцюжок забезпечення попиту на робочі місця, на інновації, і, як наслідок, вищий рівень доходів населення та ВВП для країни.

Для порівняння в Україні навіть до проведення бойових дій європейські компанії не створювали подібних проектів. Зрозуміло, що перехід до моделі кластерної економіки потребує значних обсягів енергії. Для України єдиним надійним джерелом формування енергетичного кластеру у контексті поєднання сировини як джерела енергії, промисловості з виробництва обладнання та генерації енергії, залишаються лише атомні технології. Наукоємність забезпечення цих технологій дає стимул для розвитку освіти та фундаментальної науки. На найближчі роки саме ядерна енергетика буде базовою генерацією енергії в Україні.

Україна має є поклади з урану, має підприємства, які виробляють турбіни та інші види обладнання для атомних станцій, має профільну вищу освіту та напрями відповідних наукових розробок. Отже, в наявності ключові інгредієнти для створення ядерного енергетичного кластеру та власного ядерного напівциклу (окрім збагачення), включаючи навіть виробництво тепловидних елементів – головного конструктивного елементу актив-

ної зони ядерного реактора, в якому знаходиться ядерне паливо.

Запустити такий технологічний кластер можливо за рахунок введення нових атомних потужностей. Оптимальним в цьому контексті є проект добудови двох атомних блоків на Хмельницькій атомній енергетичній станції, що розташована в Хмельницькій області України. Вирішальним є забезпечення сумісного технологічного обладнання. Верховна Рада України, ухвалила рішення, яке дає дозвіл на купівлю у Болгарії двох ядерних реакторів саме для Хмельницької атомної електростанції. Йдеться про те, що національна атомна енергогенеруюча компанія "Енергоатом" отримає дозвіл на придбання обладнання, яке буде використане для будівництва енергоблоків [8]. Незважаючи на критику цього плану, він не має реальних альтернатив. Точніше має лише одну альтернативу - енергетичну бідність та низький рівень енергоозброєності ВВП.

Технологічною особливістю Хмельницької атомної електростанції, будівництво якої розпочалось ще за часів СРСР відповідно до тодішніх технічних умов, є унікальне технологічно сумісне обладнання для добудови двох атомних блоків. Ця станція сумісна лише з прототипами радянських ядерних проєктів. А будувати повністю нову станцію виключно на підставі західних технологій Україна фінансово зараз не спроможна. Окрім того, навіть із знаходження відповідних

інвестиційних ресурсів, це займе більш тривалий час. Згідно із опитуванням, 80% українців підтримують розвиток ядерної енергетики в Україні, зокрема і шляхом добудови двох блоків на Хмельницькій атомній електростанції [9]. Найбільше проєкт підтримує молодь, а також жителі півдня та сходу країни, адже в Україні є всі можливості для цього. Розвиток ядерної енергетики - це світовий тренд, а Україна є одним з учасників цього тренду, адже її ядерна енергетика займає чільне місце в структурі енергетичного балансу України.

Для аналізу можливостей ядерної енергетики для поштовху економічного розвитку проведемо дослідження показників забезпечення ядерною енергетикою Німеччини та Китаю (рисунок 2). Впровадження шляху "зеленого енергетичного курсу", доведеного до максималізму, здатен суттєво вплинути навіть на дуже сильну економіку. Сьогодні показники рецесії та фінансової стагнації у Німеччині – результат не лише втрати "дешевого газу", це комплексна проблема, викликана цілою низкою факторів. І один із ключових з них – відмова Німеччини від ядерної енергетики. У своїй історії на піку виробничих циклах Німеччина мала ядерну генерацію в обсязі приблизно 150 TWh. У 2011 році стався певний переломний момент, коли ядерна генерація в Німеччині та Китаї зрівнялася за параметрами (рисунок 2).

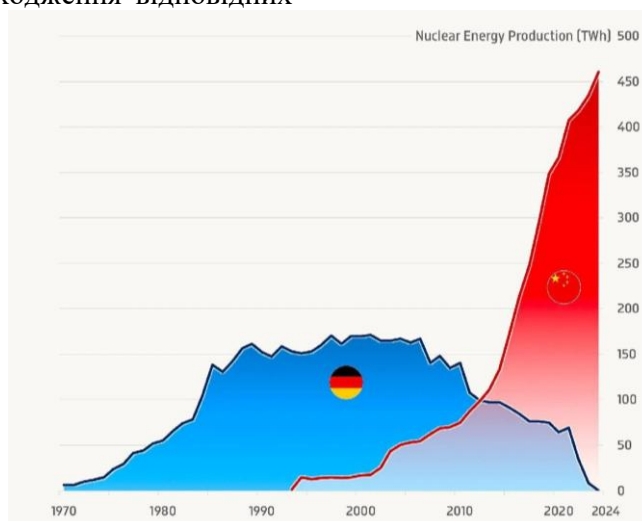

Рисунок 2 – Виробництво ядерної енергії Німеччини та Китаю, ТВт/год

Джерело: [10]

Варто зауважити, що Німеччина розпочала ядерну програму у 70-х, а Китай – у 90-х 20-го століття. Зараз Китай генерує 450 TWh

ядерної електроенергії, тобто втричі більше ніж Німеччина на піку власного виробництва. Натомість ядерна генерація у Німеччині зій-

шла нанівець. Тобто фактор відсутності «дешевого газу» став дуже вагомим з точки зору економічної результативності для Німеччини. Без потужної базової генерації країна не може забезпечувати актуальні виклики індустріального розвитку.

Слід також зауважити, що тренд на розвиток ядерної енергетики формує і глобальний попит на уран. Детальніша експозиція за показниками: падіння виробництва атомної енергії у Німеччині розпочалося з 2006 року, генерація знизилася зі 167 ТВт-годин у 1999 р. до нуля у 2024 р. У Китаї зростання на 690% з 55 до 435 ТВт-годин.

Ядерна енергетика дає відносно дешеву енергію, особливо якщо є можливість створення ядерного циклу або принаймні напівциклу (без проведення збагачення урану). Розвиток ядерної енергетики буде формувати постійний та значний попит на уран, запаси якого є також і в Україні.

Натомість інша ситуація із запровадження умов користування власними ресурсами в Аргентині, які викликають науковий інтерес. По-перше, динаміка програми з легалізації капіталів. На поточний момент можна означити і наявний фінансовий успіх і неуспіх одночасно. Вже вдалося залучити 32 млрд. дол. до бюджету країни, проте на рахунках за кордоном у аргентинських громадян більше 276 млрд дол, а разом із юридичними особами – 455 млрд дол (Chernyshev, 2024). Іншими словами, легалізували за програмою вдалося менше ніж 10% від виведених сум.

Запропонована Президентом країни Х. Мілеєм програма легалізації проходить у три етапи зі ставками податку у 5%, 10% та 15% відповідно. На першому етапі країні вдалося залучити 20 млрд. дол., на другому – 12 млрд. дол. Наразі триває третій етап. Суть програми полягає в усуненні на певний час фінансового моніторингу. Шокову терапію у системі соціальних тарифів уряд Аргентини проводить поступово. Наприклад, ціну на електроенергію для населення з лютого підвищують на 1,5%, а ціну на газ – на 1,6%. Необхідно наголосити, що при цьому інфляція в Аргентині становить понад 100% за рік.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Виходячи з вищенаведених аргументів, мінерально-сировинний комплекс країни можна вважати базовим підґрунтям економічного зростання країни. Україна володіє значним потенціалом у видобутку рідкоземельних металів, що обґрунтовує світову

зацікавленість у доступі до цих ресурсів для забезпечення стратегічного місця у виробництві високотехнологічної продукції. Проте фактом є те, що на території України або проводилися, або зараз продовжуються активні бойові дії, тому використання наявних сировинних ресурсів стає більш маркетинговим інструментом, а ніж реальним важелем соціально-економічного розвитку країни. Убезпечення ефективного використання цих ресурсів сприятиме зростанню ВВП, розвитку інноваційної промисловості та зміцненню економічної безпеки держави.

Україна володіє значним потенціалом у сфері видобутку рідкоземельних металів та критично важливих мінералів, що можуть відігравати ключову роль у забезпеченні її фінансової стабільності та економічного зростання.

Відсутність системного державного підходу до розвитку цієї галузі призводить до недоотримання значних доходів у державний бюджет, а також втрати можливостей для створення національного ринку високотехнологічної продукції на основі власних ресурсів.

Використання маркетингових стратегій дозволяє покращити управління мінерально-сировинним комплексом шляхом позиціонування України як стабільного та надійного партнера у сфері постачання стратегічних ресурсів. Маркетинговий підхід до управління ресурсами має включати брендинг національних мінералів, диверсифікацію ринків збуту та залучення іноземних інвесторів через прозорі механізми співпраці.

Низький рівень контролю над експортом стратегічних ресурсів може призвести до втрати економічного суверенітету та залежності від зовнішніх ринків. Екологічні загрози, пов'язані з видобутком та переробкою мінералів, вимагають розробки та впровадження ефективних механізмів екологічного моніторингу та контролю.

Політична нестабільність може негативно впливати на довгострокові інвестиції у сектор, що підкреслює необхідність створення стабільної нормативно-правової бази для інвесторів.

Важливим напрямом політики має бути стимулювання внутрішньої переробки рідкоземельних металів та створення виробничих ланцюгів з високою доданою вартістю. Доцільним є посилення контролю за розподілом доходів від видобутку природних ресурсів, що передбачає вдосконалення системи рент-

них платежів та забезпечення їх справедливо-го перерозподілу.

Необхідно запровадити чітку стратегію залучення іноземних компаній до розробки мінерально-сировинного комплексу, що включає механізми захисту національних інтересів та збереження стратегічного контролю над ресурсами.

Аналіз міжнародної практики показав, що такі країни, як Китай, Австралія та Канада, успішно застосовують регуляторні механізми для захисту своїх стратегічних ресурсів. Використання цих підходів може суттєво посилити позиції України на світовому ринку стратегічних мінералів.

Практичними інструментами для формування механізму управління фінансовою безпекою зявляки маркетинговим важелям: розробка комплексної державної стратегії управління природними ресурсами, що включає баланс між інвестиційною привабливістю та збереженням контролю над стратегічними активами; запровадження ефективної маркетингової політики для підвищення конкурентоспроможності українських мінеральних ресурсів на міжнародному ринку; створення механізмів фінансової підтримки для розвитку внутрішньої переробної промисловості, що дозволить мінімізувати експорт сировини та збільшити надходження до державного бюджету; удосконалення законодавчої бази та механізмів контролю за іноземними інвестиціями, щоб уникнути ризиків втрати національного суверенітету над стратегічними ресурсами.

Отже, ефективне управління фінансовою безпекою через маркетингові механізми використання мінерально-сировинного комплексу є одним із ключових чинників стабільності та економічного розвитку України. Запропоновані заходи сприятимуть зменшенню фінансових ризиків, підвищенню інвестиційної привабливості сектору та забезпеченню конкурентоспроможності національної економіки у довгостроковій перспективі.

Перелік використаних джерел

1. Яциковський Б. І. Дисертація на тему: Державне регулювання економічним розвитком гірничодобувної галузі в умовах модернізації національної економіки, на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним

господарством. Вищий навчальний заклад «Національна академія управління», Київ, 2023. 350 с.

2. Ліхоносова Г. С. Управління фінансовим боргом в умовах незбалансованості попиту та пропозиції енергоресурсів. *Актуальні питання в сучасній науці*. 2024. №9(27). С. 151-163. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9\(27\)-151-163](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9(27)-151-163).

3. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року. Міністерство фінансів України. 2024. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sektoru_ua.pdf (дата звернення: 2 січня 2025 р.)

4. Огляд інструментів підтримки фінансової стабільності в умовах воєнного стану в Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyen-noho-10> (дата звернення: 2 січня 2025 р.)

5. Ouedraogo P. The impact of public debt on the sustainability of the economy. *Economy & Business Journal, International Scientific Publications*, Bulgaria. 2022. №16(1). С. 334-350.

6. Інноваційне промислове підприємство в формуванні сталого розвитку: монографія / ред. кол. О.І. Амоша, Х. Джвігол, Р. Мішкевіч. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ, 2018. 296 с.

7. Показники Державного боргу України. МінФін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення: 2 січня 2025 р.)

8. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення господарської діяльності» № 11392 від 11.02.2025 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44521> (дата звернення: 2 січня 2025 р.)

9. Бойко І. В Україні підтримують добудову Хмельницької АЕС для підсилення енергосистеми. Інформаційне агентство «Уніан». 2025. URL: <https://www.unian.ua/economics/energetics/v-ukrajini-pidtrimuyut-dobudovu-hmelnickoji-aes-dlya-pidsilennya-energosistemi-ekonomist-12910521.html> (дата звернення: 2 січня 2025 р.)

10. Soltani E. China's Nuclear Energy Boom vs. Germany's Total Phase-Out. Voronoi

by visual capitalist. 2025. URL: <https://www.voronoiaapp.com/energy/-Chinas-Nuclear-Energy-Boom-vs-Germanys-Total-Phase-Out-3954> (дата звернення: 2 січня 2025 р.)

References

1. Yatsykovsky, B. I. (2023). Dissertation on the topic: *State regulation of the economic development of the mining industry in the context of modernization of the national economy*, for the degree of Doctor of Economic Sciences in the specialty 08.00.03 - Economics and Management of the National Economy. Higher Educational Institution "National Academy of Management", Kyiv, 350.
2. Likhonosova, G. (2024). Financial debt management in conditions of imbalance in demand and supply of energy resources. *Current issues in modern science*, 9(27), 151-163. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9\(27\)-151-163](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9(27)-151-163).
3. Strategy of the Financial Sector of Ukraine until 2025. Ministry of Finance of Ukraine (2024). Retrieved from: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sektoru_ua.pdf (Access date: January 2, 2025)
4. Review of financial stability support instruments under martial law in Ukraine. National Institute for Strategic Studies. (2023). Retrieved from: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyen-noho-10> (Access date: January 2, 2025)

5. Ouedraogo, P. (2022). The impact of public debt on the sustainability of the economy. *Economy & Business Journal, International Scientific Publications*, Bulgaria, 16(1), 334-350.
6. Amosha, O. I., Dzhvigol, H. and Mishkevich, R. (2018). *Innovative industrial enterprise in the formation of sustainable development*: monograph. NAS of Ukraine, Institute of Industrial Economics. Kyiv, 296.
7. Indicators of the State Debt of Ukraine. Ministry of Finance. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (Access date: January 2, 2025)
8. Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Simplifying the Conditions for Conducting Economic Activities" No. 11392 of 11.02.2025. Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44521> (Access date: January 2, 2025)
9. Boyko, I. (2025). In Ukraine, the completion of the Khmelnytskyi NPP is supported to strengthen the energy system. Information Agency "UNIAN". Retrieved from: <https://www.unian.ua/economics/energetics/v-ukrajini-pidtrimuyut-dobudovu-hmelnickoji-aes-dlya-pidsilennya-energosistemi-ekonomist-12910521.html> (Access date : January 2, 2025)
10. Soltani, E. (2025). China's Nuclear Energy Boom vs. Germany's Total Phase-Out. Voronoi by visual capitalist. Retrieved from: <https://www.voronoiaapp.com/energy/-Chinas-Nuclear-Energy-Boom-vs-Germanys-Total-Phase-Out-3954> (Access date: January 2, 2025).

Стаття надійшла до редакції : 15.01.2025 р.

Стаття прийнята до друку: 30.03.2025 р.

Бібліографічний опис для цитування :

Ліхоносова Г. С. Управління фінансовою безпекою: маркетинг використання наявних резервів та потенційних можливостей. *Часопис економічних реформ*. 2025. № 1(57). С. 77–86.

